

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540) นายบิลล์ คลินตัน ประธานาธิบดีประเทศสหรัฐอเมริกา ในสมัยนั้นได้ประกาศความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวัคซีนสำหรับเอ็ดส์ให้ได้ภายใน 10 ปี แต่เกือบ 20 ปีต่อมาเราก็ยังไม่มีความหวังสำหรับเอ็ดส์เลย และสำหรับประเทศไทยทุกวันนี้มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ประมาณวันละ 22 คน ซึ่งส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 25 ปี

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการด้านวัคซีนเอ็ดส์และการป้องกันเอ็ดส์โดยรวมแล้วผู้ที่ทำงานรณรงค์เกี่ยวกับวัคซีนเอ็ดส์ก็ยังมีข่าวดีหลายเรื่องที่เราควรให้การเฉลิมฉลอง เพราะส่วนใหญ่ของช่วง 30 ปีแรกของการแพร่ระบาด ยุทธศาสตร์หลักของการป้องกันการถ่ายทอดเชื้อเอชไอวีมีเพียงสองอย่างเท่านั้นคือการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัย แต่ภายในช่วงสิบปีที่ผ่านมาเกิดการค้นพบที่สำคัญหลายอย่าง ยกตัวอย่างเช่น ปัจจุบันเรารู้แล้วว่ายาต้านไวรัสไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีมีสุขภาพดีเท่านั้น แต่ยาต้านไวรัสทำงานได้ดีมากทำให้คนที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านที่ได้ผลมีโอกาสที่จะส่งต่อเชื้อไวรัสไปให้แก่คู่เพศสัมพันธ์ของเขาน้อยมาก การรักษายังเป็นการป้องกันอีกด้วย

การวิจัยหลายโครงการ(บางโครงการดำเนินการวิจัยในประเทศไทยด้วย)ได้พิสูจน์แล้วว่าสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีสามารถกินยาต้านไวรัสชนิดหนึ่งเพื่อป้องกันการติดเชื้อได้ หากเขากินยาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เรียกว่าการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีโดยการกินยาต้านก่อน โอกาสสัมผัสเชื้อ(pre-exposure prophylaxis หรือ PrEP) เป็นสิ่งจำเป็นที่เราต้องทำให้แน่ใจว่าวิธีการป้องกันเอชไอวีวิธีการต่างๆที่เรามีอยู่ในปัจจุบันนี้ถึงมือผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้วิธีการเหล่านี้

ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องมีการลงทุนต่อไปสำหรับการวิจัยเพื่อรับประกันว่าทางเลือกต่างๆในการป้องกันจะได้รับการพัฒนาและจัดสรรให้ผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม วัคซีนเอ็ดส์ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดต่อการยุติการแพร่ระบาดอย่างเด็ดขาด

ในวันวัคซีนเอชไอวีสากล(HIV Vaccine Awareness Day)ปีนี้ เรามีความยินดีที่จะแจ้งให้ท่านทราบถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาวัคซีน

เมื่อปีค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) การวิจัยในคนโครงการหนึ่งที่ทำการศึกษาวิจัยในประเทศไทยที่มีอาสาสมัครหญิงและชายจำนวนกว่า 16,000 คนได้แสดงผลเป็นครั้งแรกว่าวัคซีนที่ทดลองมีผลพอประมาณในการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี นับตั้งแต่นั้นมานักวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยและจากที่อื่นๆทั่วโลกประสบความสำเร็จอย่างมากในการทำความเข้าใจว่าวัคซีนนั้นทำงานอย่างไรและจะทำการอย่างไรให้วัคซีนนั้นดีขึ้นกว่าเดิม และในต้นปีนี้การวิจัยโครงการหนึ่งในประเทศออฟริกาใต้ได้เริ่มการทดลองวัคซีนชนิดนั้นที่ถูกนำไปดัดแปลงแล้ว โดยการออกแบบใหม่เพื่อให้ผลในการป้องกันที่ดีขึ้น หากการวิจัยนี้สามารถแสดงผลที่ดีได้โครงการวิจัยขนาดใหญ่เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพของวัคซีนก็จะเริ่มดำเนินการซึ่งอาจนำไปสู่วัคซีนที่ได้รับจดทะเบียนให้นำไปใช้ได้เร็วที่สุด และเรายังเฝ้าติดตามการวิจัยเพิ่มเติมอื่นๆที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์วัคซีนนี้ในประเทศไทยอีกด้วย

นอกจากนั้นแล้ว ในปีนี้เราจะเห็นการก้าวหน้าที่สำคัญประการหนึ่งโดยภาคธุรกิจ แจนเซนส์ (Janssen) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson) ได้เริ่มดำเนินการวิจัยระดับนานาชาติของบริษัท โครงการหนึ่งเพื่อทดลองวัคซีนที่พัฒนาขึ้นโดยภาคีต่างๆของบริษัท และสถาบันวิจัยในประเทศไทยและนักวิทยาศาสตร์ชาวไทยจำนวนหนึ่งจะมีส่วนร่วมในการวิจัยนี้ด้วย เราไม่เห็นบริษัทพัฒนาวัคซีนที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ลงทุนในการวิจัยวัคซีนเอ็ดส์ในคน โดยที่ไม่มีการสมทบทุนจากรัฐบาลหรือมูลนิธิเพื่อการกุศลมาเป็นเวลาเกือบสิบปีมาแล้ว ยุทธศาสตร์วัคซีนนี้ได้รับเอายุทธศาสตร์หนึ่งที่นักวิจัยทั้งหลายหวังว่าจะป้องกันเชื้อเอชไอวีสายพันธุ์ต่างๆที่กระจายอยู่ทั่วโลก

การวิจัยระดับต้นน้ำขึ้นไปอีกเป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับการค้นพบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีบางคนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่มีสมรรถภาพสูงมากในการต่อต้านเชื้อเอชไอวีสายพันธุ์ต่างๆ “ภูมิคุ้มกันที่สามารถต่อต้านเชื้อเอชไอวีได้มากประเภท” (broadly neutralizing antibodies หรือ bNAbs) จำนวนหนึ่งได้ถูกแยกออกจาก

ตัวอย่างเลือดที่ได้รับบริจาคจากผู้ติดเชื้อหลายหลายคน ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์กำลังวางแผนที่จะทดลองว่าการถ่ายภูมิต้านทานที่มีสมรรถภาพมากที่สุดเข้าไปในกระแสเลือดโดยตรงจะสามารถป้องกัน รักษา หรือแม้กระทั่งเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาเอชไอวีได้หรือไม่

ความตื่นเต้นที่แวลลุ่มภูมิต้านทานที่สามารถต่อต้านเชื้อเอชไอวีได้มากประเภทนี้และยุทธศาสตร์วัคซีนอีกสองยุทธศาสตร์ที่กำลังขยับเข้าสู่ระยะของการวิจัยในคนในอาฟริกา ชุมชนนักวิจัยชาวอาฟริกาที่เข้มแข็งจะต้องมีส่วนร่วมในการเจรจาก่อนที่การตัดสินใจใดใดจะเกิดขึ้น นักเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเอชไอวี นักณรงค์และผู้มีส่วนได้เสียของชุมชนที่จำเป็นต้องอธิบายวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ และผลต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในการติดตามความก้าวหน้าของการวิจัย ในการถามคำถามที่สำคัญต่างๆ และต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการวิจัย และเรื่องอื่นๆของกระบวนการวิจัยและพัฒนาวัคซีนเอ็ดส์

เราใกล้เข้าไปกับการมีวัคซีนเอ็ดส์อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่ทุนสำหรับการวิจัยมีจำกัด และยุทธศาสตร์ที่มีความหวังมากที่สุดเท่านั้นที่ควรจะขยับไปข้างหน้า วงการวัคซีนเอ็ดส์จำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสเพื่อช่วยนำความพยายามต่างๆให้มุ่งไปที่วัคซีนที่มีความเป็นไปได้ที่สูงที่สุดว่าจะประสบความสำเร็จ และกระบวนการตัดสินใจนั้นต้องรวมผู้ที่จำเป็นต้องใช้วัคซีนเอ็ดส์จริงๆด้วย

อุตม ลิขิตวรรณวุฒิ

ในนามของ

คณะกรรมการที่ปรึกษาจากชุมชนระดับประเทศ

18 พฤษภาคม 2558